

Koně a lidé na Brandejsově statku

V současné době nevypadá moc vábně, ale čeká její rekonstrukce. Ano, to je Brandejšovův statek, kterému se také říká Suchdolský zámček. Jeho stavení a také pasoucí se koně zahlédnete už ze silnice od Suchdola ke Stanicím. Dnes patří ke školnímu zemědělskému podniku ČZU Lány, jeho historie ale sahá do dávných časů. Už asi v neolitu nedaleko vedla obchodní stezka spojující Jaderské a Baltské moře, později nazvaná v části mezi pražskou kotlinou a Lužicí Lužická

stezka. Panský dvůr, na jehož základech současný statek stojí, byl založen pravděpodobně v letech 950 až 970. Vznikl jako dvorec při přemyslovské stezce, která spojovala Levý Hradec s nově vznikajícím střediskem na Pražském hradě.

První písemný doklad o existenci dvora je z roku 1045, kdy přešel z majetku knížecí rodiny a z pravomoci purkrabího na Levém Hradci do vlastnictví kláštera panen benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě. Od 11. do 13. stol. byl postupně přestavěn dvůr a vznikaly nové zemědělské use-

losti okolo stezky. Na počátku 14. stol. vznikla tvrz, pravděpodobně v prostorách dnešního dvora. Rokem 1421 končí panství svatojiřského kláštera na suchdolském dvorci a statku. Od té doby střídá Suchdol vrchnost nejen církevní, ale i světskou. Ves značně utrpěla za husitských válek. Po roce 1557 byl ve vsi postaven zámček a pivovar.

V roce 1648 byl Suchdol vyplněn a vypálen Švédy, obnova obce začala až po roce 1652, když dvůr i zámek přešly do majetku emauzských benediktinů.

Ti zde až do roku 1866 vařili pivo. Údajně s touto libou činností skončili proto, že tento mok byl uvařen ze sanytrové vody a mniši, kteří ho pozřeli, poté onemocněli. Nynější podoba zámku pochází z let 1822 až 1823, kdy byl celý komplex budov po požáru v r. 1822 znovu obnoven.

Dobu největší slávy získal suchdolský dvůr v poslední čtvrtině 19. století, když tady hospodařil nájemce Alexander Brandejš a hostil zde přátele z uměleckých kruhů. Pobyvali tu F. Ženíšek, J. Schikaneder, V. Brožík, E. K. Liška, A. Chitussi, A. Lhota, J. Tulka, J. V. Myslbek, J. Mauder, J. Zeyer, J. Vrchlický. V letech 1877 až 1879 zde díky Brandejšovu pohostinství žil a pracoval Mikoláš Aleš, jehož malířské umění právě zde dozrálo. Malebná, dávnověkem poznamenaná

krajina v mnohém inspirovala monumentální Alšovu tvorbu. Však také u nedalekých Únětic se můžete kochat pohledem z „Alšovy vyhlídky“. Na statku Aleš pracoval na návrhu pro výzdobu interiéru Národního divadla a vytvořil cyklus Vlast ve formě 12 lunet. Spolu s návrhy Ženíškovými na výzdobu stěn jej společně předložili do soutěže pro výzdobu Národního divadla a jednoznačně soutěž vyhráli. Aleš v době pobytu na suchdolském dvoře též vytvořil řadu

obrazů, z nichž k nejznámějším patří „Setkání Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem“, „Husitský Tábor“ a další. I řada drobných kreseb byla inspirována zdejší krajinou a detaily dvora. Další památnou inspirací a modelem byl hřebec Ardo z Brandejsovy stáje, podle kterého vytvořil Myslbek

koně pro sousoší sv. Václava na Václavském náměstí. Zatím není známo, zda také některý ze současných koní chovaných na statku získá takovou slávu.

Kousek od statku oko poutníkovy zálibně spočine na bělostné zvonici. V roce 1846 ji dal postavit nájemce místního statku Jan Napravil. V obou světových válkách byl zvon odvezen pro válečné účely. R. 1947 byl vrácený zvon za velké účasti občanů znovu slavnostně vysvěcen pražským arcibiskupem a zavěšen. K 50. výročí této události, r. 1997, byla zvonice díky peněžním darům suchdolských občanů opravena.

luk, foto autorka

S využitím informací naučné stezky Roztocký háj – Tiché údolí.